

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 16550/2023
18.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Мирјане Андријашевић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Татјана Јовановић и Гаврило Перовић, адвокати у ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Високи савет судства, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4225/22 од 02.03.2023. године, у седници већа одржаној 18.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 4225/22 од 02.03.2023. године, тако што се одбија тужбени захтев тужиоца да се тужена Република Србија, Министарство правде, Високи савет судства обавезе да тужиоцу АА из ... на име накнаде материјалне штете исплати износ од 46.500 евра, са каматом обрачунатом на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена почев од 04.07.2016. године до исплате, у складу са Законом о затезној камати („Службени гласник РС“ бр. 119/2012), све у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем на дан плаћања, **ОДБИЈА** се захтев тужиоца да се тужена обавезе да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка и **ОБАВЕЗУЈЕ** се тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 243.750,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Образложење

Виши суд у Београду је донео пресуду 2П 2781/21 дана 08.06.2022. године, којом је констатовао да усваја тужбени захтев тужиоца и обавезао тужену да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 46.500 евра са каматом обрачунатом на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање за валуту евро почев од 04.07.2016. године па до исплате у складу са Законом о затезној камати („Службени гласник РС“ бр. 119/2012), све у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем на дан плаћања и обавезао тужену да тужиоцу на име трошкова парничног

поступка исплати износ од 848.100,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до коначне исплате.

Апелациони суд у Београду је одлучујући о жалби тужене укинуо пресуду Вишег суда у Београду П 2781/21 од 08.06.2022. године, усвојио тужбени захтев и обавезао тужену да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 46.500 евра са каматом обрачунатом на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена почев од 04.07.2016. године до исплате, у складу са Законом о затезној камати („Службени гласник РС“ бр. 119/2012), све у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем на дан плаћања; обавезао тужену да тужиоцу на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 760.800,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности одлуке па до исплате и на име трошкова другостепеног поступка износ од 24.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате и одбио као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 10/2023-др. закон) и закључио да је ревизија тужене основана, јер је побијана пресуда донета погрешном применом материјалног права.

Другостепена пресуда је донета без битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању које је утврдио другостепени суд, на основу расправе одржане пред тим судом, против тужиоца је вођен кривични поступак у предмету Округног суда у Београду – Посебно одељење. Решењем истражног судије Посебног одељења Округног суда у Београду Ки П 14/06 од 15.04.2006. године, тужиоцу је одређен притвор, који му се рачунао од 12.04.2006. године и трајао до 04.02.2008. године, када је тужилац пуштен на слободу, након доношења решења Округног суда у Београду – Посебно одељење Кп 1106 од 25.01.2008. године, којим је за тужиоца прихваћено јемство у износу од 100.000 евра и успостављено заложно право хипотеке на износ од 10.060.180,00 динара на непокретности у власништву тужиоцевог брата. Пресудом Вишег суда у Београду Кп О 1 63/10 од 15.05.2013. године, тужилац је ослобођен оптужбе за више кривичних дела која су му стављена на терет, а оглашен је кривим за два кривична дела, да би пресудом Апелационог суда у Београду – Посебно одељење Кж1 По 1 7/14 од 13.11.2014. године наведена првостепена пресуда била потврђена у ослобађајућем делу, укинута у осуђујућем делу и предмет био враћен првостепеном суду на поновно суђење и, у поновном суђењу, решењем Вишег суда у Београду – Посебно одељење Кп О 1 125/15 од 12.10.2015. године, обустављен поступак према тужиоцу услед наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења. Након правноснажности решења о обустави кривичног поступка према тужиоцу, износ

положеног јемства од 100.000 евра је тужиоцу враћен 08.02.2016. године, на основу решења Вишег суда у Београду – Посебно одељење Кп О 1 125/15 од 24.12.2015. године. Тужиочев брат, у име и за рачун тужиоца као зајмопримца по уговору о зајму од 04.02.2008. године, од зајмодавца ББ је примио износ од 50.000 евра, ради депоновања тог новца код Окружног суда у Београду – Посебно одељење, ради замене притвора тужиоцу јемством, те је тај новац и депонован 04.02.2008. године, код Народне банке Србије – Одсек за ЕСН. Према одредбама уговора о зајму, зајмопримац за учињени зајам неће плаћати камату уколико примљени новац врати зајмодавцу до 01.05.2008. године, а уколико у том року не врати новац, платиће камату на по стопи од 6% на годишњем нивоу рачунајући од 01.05.2008. године до дана враћања примљеног зајма у целости. Уговорено је да ће целокупан износ примљен од зајма, са обрачунатом каматом до дана враћања зајма, зајмопримац вратити зајмодавцу на први позив зајмодавца, а најкасније до дана повраћаја новца депонованог на име јемства код Окружног суда у Београду – Посебно одељење. Тужилац је зајмодавцу вратио 50.000 евра 01.02.2016. године, а на име обрачунате камате за период од 01.05.2008. године до 01.02.2016. године, износ од 23.250 евра, на који начин је у целости регулисао своје обавезе по наведеном уговору о зајму. Надаље, уговором о зајму закљученим 07.02.2008. године, између ВВ као зајмодавца и овде тужиоца као зајмопримца, кога је у његово име и за његов рачун закључио брат, исти је 04.02.2008. године, од зајмодавца примио износ од 50.000 евра ради депоновања новца код Окружног суда у Београду – Посебно одељење ради замене притвора тужиоцу јемством, у предмету тог суда Кп 11/06, који новац је и депонован 04.02.2008. године код Народне банке Србије – Одсек за ЕСН. Уговорено је да зајмопримац на учињени зајам неће плаћати камату уколико примљени новац врати зајмодавцу до 01.05.2008. године, а уколико у том року не врати новац да ће на примљени неввраћени зајам платити камату по стопи од 6% на годишњем нивоу рачунајући од 01.05.2008. године до дана враћања примљеног зајма у целости. Уговорено је да ће целокупни износ примљеног зајма са обрачунатом каматом до дана враћања зајма, зајмопримац вратити зајмодавцу на први позив зајмодавца, а најкасније до дана повраћаја новца депонованог на име јемства код Окружног суда у Београду – Посебно одељење. Утврђено је да је тужилац вратио зајмодавцу ВВ 50.000 евра примљених по основу уговора о зајму од 07.02.2008. године, и на име обрачунате камате за период од 01.05.2008. године до 01.02.2016. године, као дана враћања зајма, износ од 23.250 евра, на који начин је овде тужилац регулисао у целости све обавезе по наведеном уговору о зајму. Утврђено је да је тужилац након што је у притвору провео 666 дана, пуштен уз јемство, а да су тужилац и његов бранилац предлагали у више наврата полагање јемства, те је предлог прихваћен у четвртој покушају. Сви тужиочеви рачуни били су блокирани од момента одређивања притвора, и током целог кривичног поступка, уз забрану располагања и оптерећења свим његовим непокретностима, тако да тужилац није имао никакву могућност да из сопствених средстава обезбеди износ јемства, осим да иста позајми. Тужилац је имао и забрану обављања делатности током трајања кривичног поступка. На име накнаде нематеријалне штете за време притвора тужилац је добио износ од 1.180.000,00 динара.

У разлозима другостепене пресуде, другостепени суд се позива на одредбу члана 18. Законика о кривичном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 62/21) према којој лице које је неосновано лишено слободе или осуђено за кривично дело, има право на накнаду штете од државе и друга права прописана законом, те на одредби члана 584. став 1. тачка 1. итог законика којим је прописано да се неосновано лишеним

слободе сматра лице које је било лишено слободе, а није дошло до покретања поступка, или је правноснажним решењем поступак обустављен или је оптужба одбијена, или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом, на одредбу члана 584. став 2. истог законика, којим је прописано да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе, затим члана 133. Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“ бр.70/01 ... „Службени гласник РС“ бр. 58/04 ... 76/10) којим је прописано да се према окривљеном могу предузети мере за обезбеђење његовог присуства и несметано вођење кривичног поступка, између осталих и јемство и притвор, члана 137. став 1. истог законика којим је прописано да окривљени који треба да буде стављен у притвор и окривљени који је већ стављен у притвор под прописаним условима може се оставити на слободи, односно пустити на слободу, ако он лично или ко други за њега пружи јемство да до краја кривичног поступка неће побећи, које јемство се према одредби члана 138. став 1. истог законика одређује у новчаном износу. Применом наведеног материјалног права и одредба Устава Републике Србије, другостепени суд закључује да се тужилац сматра лицем неосновано лишеним слободе због чега има право на накнаду материјалне штете која је последица одређеног притвора у кривичном поступку, имајући у виду и да током поступка није било ни тврдњи ни доказа да је тужилац својим недозвољеним поступцима скривио притварање. Оцењује неоснованим наводе тужене да је за одлуку о праву тужиоца на накнаду материјалне штете коју потражује од значаја чињеница да је тужилац својевољно предложио јемство. Ово стога, што налази да између притвора и јемства, као теже и блаже мере обезбеђења присуства окривљеног и несметаног вођења кривичног поступка постоји узрочна веза, будући да је јемство одређено када је окривљени већ био у притвору. Стога је према оцени другостепеног суда умањење имовине тужиоца, настало због плаћања камате на износ зајма уговореног ради плаћања јемства, директна последица неоснованог лишења слободе тужиоца, а да је право окривљеног на полагање јемства како би тежу меру заменио блажом, а све ради легитимног циља - остварења права на личну слободу и ограничено трајање притвора на најкраће неопходно време, позивом на одредбе члана 27. и члана 31. Устава Републике Србије. Другостепени суд је ценио и приговор застарелости потраживања, истакнут од стране туженог и закључио да је неоснован, применом рока за застаревање прописаног одредбом члана 376. став 1. Закона о облигационим односима. Стога је обавезао туженог да тужиоцу накнади материјалну штету коју је претрпео у висини исплаћене камате на зајам, од укупно 46.500 евра, са законском затезном каматом од 04.07.2016. године применом одредбе члана 277. Закона о облигационим односима и крећући се у границама постављеног тужбеног захтева.

Врховни суд налази да је одлука другостепеног суда погрешна, заснована на погрешној примени материјалног права садржаног у Законнику о кривичном поступку, на шта тужени основано указује ревизијом.

Према одредбама Закона о облигационим односима, члана 154, ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. За штету од ствари или делатности од којих потиче повећана опасност за штету за околину, одговара се без обзира на кривицу, као и у другим случајевима предвиђеним законом. Према одредби члана 172. ЗОО, правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих

функција, по основу претпостављене кривице. У конкретној ситуацији јасно је да се не ради о штети по тужиоца проузрокованој недозвољеном радњом или пропуштањем предузимања радње од стране органа тужене, нити о случају објективне одговорности или одговорности по основу претпостављене одговорности тужене за рад њених органа, у чему ни другостепени суд не налази основ обавезивања тужене на накнаду штете. Основ обавезивања тужене другостепени суд налази у одредби Законика о кривичном поступку, члана 18. према којем лице које је неосновано лишено слободе или осуђено за кривично дело има право на накнаду штете од државе и друга права прописана законом. Нема сумње да је тужилац у смислу члана 584. став 1. тачка 1. наведеног Законика лице неосновано лишено слободе, с обзиром да је поступак против њега правноснажно окончан ослобађајућом пресудом у односу на одређена кривична дела која су му стављана на терет, а у односу на остала правноснажно је обустављен поступак против тужиоца. Међутим, наведеним одредбама установљено је право лица неосновано лишеног слободе за накнаду штете - због неоснованог лишења слободе, што јасно произилази из одредаба члана 583-595. Законика. Ради се о законом изричито предвиђеном основу за накнаду штете због повреде права на слободу неоснованим лишењем слободе, којим се по правилу повређују и право на част и на углед, што је основ за накнаду нематеријалне штете, насталом повредом права личности, и основу за накнаду материјалне штете због неоснованог лишења слободе. Овај основ никако се не може ширити на случај одређивања јемства окривљеном који је већ стављен у притвор. Плаћање јемства ни у конкретном случају, ни иначе, не може се сматрати директном последицом неоснованог лишења слободе тужиоца, како то погрешно оцењују нижестепени судови. То што је околност да окривљени треба да буде стављен у притвор, или је већ стављен у притвор, услов да се по захтеву окривљеног може оставити на слободи, односно може пустити на слободу ако он лично или ко други за њега пружи јемство, не значи да је јемство последица притвора, па ни неоснованог притвора. Противно схватању нижестепених судова, одређивање јемства је резултат одлуке државног органа у законито спроведеном поступку, по захтеву окривљеног који је био у притвору и у томе нема незаконитог или неправилног поступања органа тужене који би могао бити основ обавезе тужене да накнади умањење имовине окривљеном изазвано полагањем јемства по општим правилима одговорности за штету. То што је у коначном исходу кривичног поступка тужилац био неосновано лишен слободе, није од значаја. Законом није установљен посебан основ за накнаду штете због јемства, већ само због лишења слободе. Када закон не прописује право на накнаду штете окривљеном који је уз јемство пуштен из притвора, тада нема основа за одговорност државе за умањење имовине окривљеног узроковано полагањем јемства.

То су разлози због којих је Врховни суд усвојио ревизију тужене, преиначио првостепену и другостепену пресуду и одбио тужбени захтев, по одредби члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима целог поступка Врховни суд је донео по одредби члана 165. став 2. Закона о парничном поступку, према одређеном захтеву тужене, тако што је обавезао тужиоца да туженој накнади трошкове у износу од 22.500,00 динара за састав одговора на тужбу и једног образложеног поднеска, по 24.000,00 динара за приступ на 4 одржана рочишта, 12.750,00 динара за приступ на једно неодржано рочиште, и за састав жалбе и ревизије по 45.000,00 динара, укупно 243.750,00 динара,

применом одредаба члана 153, 154. и члана 162. Закона о парничном поступку и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

**Председник већа-судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић